

Szöveg címe: RUDYARD KIPLING: A DZSUNGEL KÖNYVE

Forrás: <http://mek.oszk.hu/00400/00424/index.phtml>

Szövegtípus: elbeszélő szöveg (regényrészlet)

Szöveg olvashatósága: nehéz

Kérdések nehézsége: könnyű, közepes, nehéz

Javasolt felhasználás: 5–6. évfolyam.

Kala Nag

1. Kala Nag – ez a név Fekete Kígyót jelent – teljes negyvenhét esztendeje szolgálta már az indiai kormányt minden, elefánttól kitelhető módon. Mivel pedig elfogatása idején betöltötte már huszadik évét: idestova hetven felé járt, vagyis javakorabeli elefánt volt. Emlékezett arra, hogy egyszer a homlokára kötött bőrpárna segítségével kimozdított a sárból egy megrekedt ágyút. Ez még az 1842-es afgán háború előtt történt, s ő nem is volt még ereje teljében. Az anyja, Ráda Pjári – a Drága Ráda –, akit Kala Naggal egy hajtáson fogtak el, azt mondta neki (még mielőtt kis tejagyarait elhullatta), hogy az az elefánt, aki megijed valamitől, mindig pórul jár. [...] Kala Nag huszonöt éves sem volt még, amikor örökre letett a félelemről. Ezért aztán nem is volt olyan elefánt az indiai kormány szolgálatában, akit úgy szerettek és gondoztak, mint őt. Sátrakat cipelt, vagy hatszáz kilót egyszerre, amikor Felső-Indiába vonultak a katonák, gőzdaru segítségével hajóra tették, és napokig szállították vízen; mozsárágyút hordozott a hátán egy idegen, sziklás országban, messze-messze Indiától. [...]
2. Aztán abbahagyatták vele a szálfahordozást, s egy sereg más elefánttal, aki már megtanulta ezt a mesterséget, elküldték vad elefántokat fogni a Gáró-hegyek közé. Az elefántokat igen szigorúan védi az indiai kormány.
3. Egész ügyosztály van, amelynek egyéb dolga sincs, mint elefántra vadászni, elefántot fogni, elefántot idomítani, s ide-oda küldözgetni az országban, ahol éppen elefántmunkára van szükség.
4. Kala Nag jó tíz láb magas volt, az agyarait pedig ötlábnyira vágták le, s hogy meg ne hasadozzanak, rézgyűrűbe szorították; de többet tudott végezni ezekkel az agyarcsonkokkal, mint más, tanulatlan elefánt ép, hegyes agyarakkal.

1. Az alábbiak közül melyik NEM igaz Kala Nagra? Karikázd be a helyes válasz betűjelét!

A: Kala Nag Rudyard Kipling egy hőse.

B: Kala Nag egy elefánt.

C: Kala Nag hajón is utazott.

D: Kala Nag egy tisztáson fogták el.

1-es kód: D

0-s kód: Hibás, nem odaillő válasz.

9-es kód: Nincs válasz.

Szövegértési művelet: a szöveg globális megértése. Az instrukcióban megadott tartalmi elemek IGAZ/HAMIS voltának elbírálása. A feladatmegoldást valamelyest megnehezíti, hogy az állítások elbírálásához az egész szövegre vissza kell gondolnia.

Nehézség: könnyű.

2. Hány éves korában esett fogságba Kala Nag? Karikázd be a helyes válasz betűjelét!

A: Még gyermekkorában, tejgyarai elhullatása előtt.

B: Tizenévesen, tejgyarai elhullatása után.

C: Húsz éves elmúlt már.

D: Csak vénségére került fogságba.

1-es kód: C

0-s kód: Hibás, nem odaillő válasz.

9-es kód: Nincs válasz.

Szövegértési művelet: információ-visszakeresés. Az instrukcióban megadott tartalmi elem visszakeresése. Az A opció nem vonatkoztatható egyértelműen erre a kérdésre. A B és D opció hamis. A szöveg egyértelműen utal arra, hogy hány éves volt: „*elfogatása idején betöltötte már huszadik évét*”

Nehézség: könnyű.

3. Hányadik bekezdésből tudjuk meg, hogy Indiában sok ember foglalkozik az elefántok hasznosításával? Karikázd be a helyes válasz betűjelét!

A: Az 1. bekezdésből.

B: A 2. bekezdésből.

C: A 3. bekezdésből.

D: A 4. bekezdésből.

1-es kód: C

0-s kód: Hibás, nem odaillő válasz.

9-es kód: Nincs válasz.

Szövegértési művelet: lényegkiemelés. A tanuló felismeri, hogy az instrukció lényegében a 3. bekezdés összegzését adja.

Nehézség: könnyű.

4. Milyen nyelven jelent Fekete Kígyót Kala Nag neve?

1-es kód:

- Indiaiul.
- Hindi nyelven.

0-s kód: Hibás, nem odaillő válasz.

9-es kód: Nincs válasz.

Szövegértési művelet: szövegértelmezés. A tanuló a kontextusból helyesen következtet.

Nehézség: könnyű/közepesen nehéz.

5. Mit jelent a *pjári* szó?

Helyes válasz:

- drága.

0-s kód: Hibás, nem odaillő válasz.

9-es kód: Nincs válasz.

Szövegértési művelet: szövegértelmezés. A tanuló a kontextusból helyesen következtet.

A feladatmegoldást nehezíti, hogy a tanulónak fel kell ismerni a Kala Nag és anya névadása közötti kapcsolatot.

Nehézség: közepesen nehéz.

6. Mit tudunk meg az olvasmány 2. bekezdéséből? Karikázd be, IGAZ-e vagy HAMIS!

Azt tudtuk meg, hogy:

Kala Nagot elküldték a Gáró-hegy erdeiből. IGAZ HAMIS

Kala Nag sátrakat és mozsárágyúkat cipelt. IGAZ HAMIS

Kala Nagnak nagy hasznát vették az elefántok befogásában. IGAZ HAMIS

Kala Nag elszökött és beállt a vad elefántok közé. IGAZ HAMIS

1-es kód: HAMIS, IGAZ, IGAZ, HAMIS

0-s kód: Hibás, nem odaillő válasz.

9-es kód: Nincs válasz.

Szövegértési művelet: lényegkiemelés. A tanuló feladata a megfelelő bekezdés és annak tartalmi elemeire hivatkozó állítások igazságtartalmának elbírálása.

Nehézség: közepesen nehéz.

7. Állítsd időrendi sorrendbe az eseményeket az olvasmány szerint! Az elsőt megszámoztuk helyetted.

- 1_ Kala Nagnak mesél édesanyja.
- ___ Kala Nag letesz a félelemről.
- ___ Kala Nag fogságba esik.
- ___ Kala Nag a Gáró-hegyre megy.
- ___ Kala Nag sátrakat cipel.

1-es kód: 1, 3, 2, 5, 4

0-s kód: Hibás, nem odaillő válasz.

9-es kód: Nincs válasz.

Szövegértési művelet: a történet időrendjének megállapítása. Cselekményelemek helyes sorrendjének megállapítása.

Nehézség: közepesen nehéz.

8. Írd le, miért volt annyira kedves és fontos Kala Nag az indiai kormánynak?

1-es kód: A tanuló megfelelő következtetéseket von le az olvasottak alapján.

- Mert nem félt semmitől.
- Mert erős volt.
- Mert nagyon okos volt.
- Mert jól dolgozott együtt az emberekkel.

0-s kód: Hibás, nem odaillő válasz.

9-es kód: Nincs válasz.

Szövegértési művelet: következtetés. A tanuló mérlegeli a szövegben olvasottakat, helyes következtetést von le.

Nehézség: nehéz.

9. Mit NEM jelent a következő mondatban az aláhúzott részlet? Karikázd be a helyes válasz betűjelét!

„Emlékezett arra, hogy egyszer a homlokára kötött bőrpárna segítségével kimozdított a sárból egy megrekedt ágyút. Ez még az 1842-es afgán háború előtt történt, s ő nem is volt még ereje teljében.”

Nem jelenti, hogy:

- A: Később sokkal nehezebb dolgokat is meg tudott mozdítani.
- B: Nem volt elég erős ahhoz, hogy egymaga kimozdítsa az ágyút.

C: Elvégezte a nehéz feladatot, pedig idősebb korára erősebb lett.

D: 1842 előtt nem volt olyan erős, mint az afgán háború után.

1-es kód: B

0-s kód: Hibás, nem odaillő válasz.

9-es kód: Nincs válasz.

Szövegértési művelet: tartalmi elemek mérlegelése, az oda nem illő opció azonosítása.

Az A, C és D opciók mind helyes következtetéseket, állításokat tartalmaznak. A B opció kiválasztása az aláhúzott tagmondat félreértésére utal.

Nehézség: nehéz.

10. Szerinted miért Kala Nagot küldték el, hogy segítsen az embereknek vad elefántokat fogni? Válaszolj az olvasottak alapján!

1-es kód: A tanuló válaszában megfelelő magyarázattal szolgál. Mert ő sokat tapasztalt már.

- Mert ő már nagyon képzett elefánt volt.
- Mert ő már régóta dolgozott az emberekkel.

0-s kód: Hibás, nem odaillő válasz.

9-es kód: Nincs válasz.

Szövegértési művelet: értelmezés, bizonyítás. A tanuló feladata plauzibilis ok-okozati viszony felállítása. A tanulónak az elefánt „pályaképét” és tulajdonságait, ill. az új szituációt is figyelembe kell vennie, válaszában tükröznie kell, hogy mérlegelte állat és ember viszonyát.

Nehézség: nehéz.

11. Miben különbözik Kala Nag egy közönséges elefánttól?

2-es kód: magasabb szintű válasz: a tanuló Kala Nag tulajdonságaira utal.

- Tanult/szelíd/idomított elefánt.
- Sokat látott/hajón is utazott/háborúban is részt vett.

1-es kód: alacsonyabb szintű válasz: A tanuló az állat konkrét testi jegyeire utal.

- Jobban bánik agyaraival, mint a többi.
- Agyarai rövidebbek.
- Agyarain rézgyűrűk vannak.

0-s kód: Hibás, nem odaillő válasz.

9-es kód: Nincs válasz.

Szövegértési művelet: információ felhasználása szokatlan feladatmegoldási helyzetben.

Az instrukcióban megadott tartalmi elemek (Kala Nag szemben a többi elefánttal) közötti különbségek felismerése.

Nehézség: nehéz.